

Vastaus Keskustan valtuustoryhmän ja 23 muun valtuutetun aloite valtuustosopimuksen tavoitetta ”Vantaa tähtää pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimmäksi kaupungiksi” on konkretisoitava

VD/7296/00.02.00.03/2023

KK/TR/VT/MT

Keskustan valtuustoryhmä sekä 23 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Vantaan kaupunginvaltuuston valtuustokauden 2021–2025 valtuustosopimuksessa päätettiin, että Vantaa tähtää pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimmäksi kaupungiksi.

Tämä erinomainen tavoite on yhteisessä keskustelussa, ohjelmissa ja tekemisessä jäänyt turhan vähälle huomioille sekä kulminoitunut paljolti pelkästään Unicefin lapsiystävällinen kunta -malliin ja tavoitteeseen saada Vantaalle Unicefin lapsiystävällinen kunta -tunnus. Lasten, nuorten ja perheiden arjen näkökulmasta pelkästään tällaisen tunnuksen hakeminen tai saaminen ei vielä tee Vantaasta pääkaupunkiseudun lapsiystävällisintä kaupunkia. Ottaen huomioon lasten, nuorten ja perheiden tämänhetkiset haasteet, tunnustuksen saamisen kriteerit jäävät lasten, nuorten ja perheiden arjen ja tarpeiden näkökulmasta vaikuttavuudeltaan turhan ohueksi.

Tämän aloitteen allekirjoittajat esittävätkin, että Vantaalla kirkastetaan, millaiset tekijät tällä hetkellä tekevät kaupungistamme hyvän ja kiinnostavan paikan asua lapsille, nuorille ja lapsiperheille. Lisäksi on kiteytettävä, millaisin mahdollisin lisätoimenpiteisiin on ryhdyttävä, jotta Vantaa voisi saavuttaa tavoitteensa pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimpänä kaupunkina. Tässä työssä on kuultava vantaalaisia lapsia, nuoria, vanhempia ja huoltajia nykyistä enemmän. Asukkaiden pito- ja vetovoiman vahvistamiseksi selvitetään tarvittaessa myös potentiaalisten Vantaalle muuttavien näkemyksiä.

Lisäksi tämän aloitteen allekirjoittajat esittävät, että Vantaan lapsiystävällinen kunta -työtä arvioidessa ja sen seuraavassa vaiheessa otetaan käyttöön kaupungin päätösten lapsivaikutusten arvioinnin. Tämä todella tärkeä osa puuttuu tämänhetkisistä Vantaan lapsiystävällinen kunta -työstä. Lapsivaikutusten arvioinnilla lisätään lasten, nuorten ja lapsiperheiden näkökulmasta Lapsiystävällinen kunta -työn vaikuttavuutta huomattavasti. Lapsivaikutusten arvioinnilla varmistetaan, että kaupungin erilaiset päätökset ovat lasten edun mukaisia sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä ja ettei lasten oikeuksia tahattomastikaan loukata.

Luomalla nykyistä konkreettisimpia tavoitteita valtuustosopimuksen tavoitteelle ja tunnistamalla tavoitteen vaatiman työmäärän, varmistamme nykyistä paremmin yhteisen valtuustosopimuksen tavoitteen toteutumisen: Vantaa tähtää pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimmäksi kaupungiksi.”

Kaupunginvaltuusto 13.11.2023 § 21

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmistettavaksi

Liite:

- allekirjoitettu keskustan valtuustoryhmän ja 23 muun valtuutetun aloite valtuustosopimuksen tavoitetta ”Vantaa tähtää pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimmäksi kaupungiksi” on konkretisoitava

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa

Vantaan kaupunginvaltuuston valtuustokauden 2021–2025 valtuustosopimukseen kirjattu tavoite, että Vantaa tähtää pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimmäksi kaupungiksi on kunnianhimoinen ja kannatettava tavoite. Ilman tavoitteen konkretisointia toimenpiteiksi ja/tai mittareiksi sitä on kuitenkin vaikea toteuttaa, arvioida ja verrata muihin pääkaupunkiseudun kaupunkeihin.

Kaupungin lapsiystävällisyyden toteutuminen koostuu useista erilaisista osakokonaisuuksista: kaupunkistrategian tavoitteiden, toimialojen perustyön, strategiaa tukevien strategiateemojen, UNICEFin koordinoiman lapsiystävällinen kunta -työn, ohjelmien ja suunnitelmien toimeenpanon sekä käynnissä olevan kehittämistyön, kuten hankkeiden onnistumisesta.

Vantaan kaupunki sai vuoden 2024 alussa Suomen UNICEFin sille myöntämän Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. UNICEFin antaman palauteen mukaan Lapsiystävällinen Vantaa -toimintasuunnitelma on ollut laaja-alainen ja kunnianhimoinen. Sitä on toteutettu vahvasti koko kaupungin yhteisenä työnä ja lapset ja nuoret ovat olleet tiivistä mukana kehittämistyön suunnittelussa ja toimeenpanossa. Vantaan LYK-työ on tuottanut pysyviä muutoksia kaupungin toimintaan sekä merkittäviä tuloksia lapsille ja nuorille.

UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -työ on yksi keino edistää lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia ja lapsen oikeuksien toteutumista. Malli perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen ja se auttaa kuntaa turvaamaan hyvän lapsuuden erityisesti haavoittuvimmassa asemassa oleville lapsille. Käytännössä työ tarkoittaa kaupunginhallituksen hyväksymän Lapsiystävällinen Vantaa -toimintasuunnitelman toimeenpanoa.

Tämä työ ei kuitenkaan kata, eikä sen ole tarkoituskaan kattaa kaikkea kunnassa lasten, nuorten ja lapsiperheiden eteen tehtävää työtä. Vantaan saama Lapsiystävällinen kunta -tunnustus on kuitenkin yksi konkreettinen kokonaisuus ja kaupunkistrategiassa mainitun sitovan tavoitteen mittari, jonka olemme onnistuneet saavuttamaan. Tällä hetkellä Vantaan kaupunki on ainoa pääkaupunkiseudun kunta, joka on tämän tunnustuksen saanut.

Vantaan kaupunkistrategiaan on määritelty useita tavoitteita, joiden kohderyhmänä on erikseen mainittu lapset, nuoret ja/tai lapsiperheet:

- Tavoite 2. Vahvistetaan osaamista ja työllisyyttä elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämiseksi (mittarit: koulutustaso ja nuorisotyöttömyys)
- Tavoite 4. Sujuvat hyvinvointia rakentavat palvelut (mittarit: kouluterveyskysely: kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille sekä UNICEFin myöntämän Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen saaminen)
- Tavoite 6. Tuetaan oppijan tarpeisiin pohjautuvaa oppimista ja mahdollisuuksia edetä omien edellytystensä mukaan (mittarit: kouluterveyskysely: oppilaan kokemus osallisuudesta omaan

opiskeluunsa; vuonna 2022 laadittava toimialatasoinen kehittämissuunnitelma riittävien oppimisvalmiuksien ja perustaitojen turvaamiseksi sekä lukutaidon ja matematiikan osaaminen)

- Tavoite 6. Tuetaan oppijan tarpeisiin pohjautuvaa oppimista sekä mahdollisuuksia edetä omien edellytystensä mukaan (mittarit: oppilaiden matemaattinen osaaminen; joustavan perusopetuksen oppilaiden määrä yläkoulussa; kuntakohtaiseen kolmiportaisen tuen määrittelyn uudistaminen ja yhtenäistäminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa sekä uuden määrittelyn noudattaminen kaikissa yksiköissä)
- Tavoite 9. Syrjäytymis- ja eriarvoistumiskehitys katkaistaan (mittarit: NEET- nuoret; toimeentulotuella elävät; Kouluterveyskysely: vähintään yksi harrastus; Kouluterveyskysely: vähintään yksi hyvä kaveri; Kouluterveyskysely: kiusaamista kokeneiden määrä, kokee kiusaamista viikoittain sekä varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten opettajien kelpoisten osuus kokonaisuutena)
- Tavoite 16. Lasten, nuorten ja aikuisten ympäristövastuutaitoja ja -tekoja lisätään kasvatuksen, oppimisen ja osallisuuden keinoilla (mittari: resurssiviisauden tiekartan toimenpiteiden toteutus)

Vantaalla lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin ja terveyden eteen tehtävä työ on laajaa ja toteutuu eri puolilla kaupunkiorganisaatio. Parannettavaa on yhteisen työn koordinaatiossa ja vaikuttavuuden varmistamisessa. Vantaalla on teemaan linkittyviä erilaisia kaupunkitasoisia ohjelmia tai suunnitelmia noin 20 kappaletta (kts. lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma) ja käynnissä on noin 18 hanketta. Tämän lisäksi palveluja ja niitä toteuttavien työntekijöiden työnkuvia kehitetään jatkuvasti. Uusia ammattinimikkeitä ovat muun muassa koulujen ja oppilaitosten nuorisotyöntekijät, kiusaamiseen puuttumisen erityisasiantuntija ja kouluvalmentajat.

Tutkimus- ja rekisteritiedon perustella vantaalaisia lasten ja nuorten hyvinvointia uhkaavia tekijöitä tällä hetkellä ovat:

- Vantaalla asuu runsaasti toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneita lapsiperheitä.
- Alueellinen segregatio ja hyvinvointierot ovat kasvussa.
- Vantaalla työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria on enemmän kuin muissa isoissa kaupungeissa.
- Yhä useampi lapsi ja nuori kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi.
- Vain noin neljännes nuorista kokee mielen hyvinvoinnin vahvaksi.
- Suurin osa lapsista ja nuorista ei liiku terveytensä kannalta riittävästi.
- Nuorten sähkösavukkeiden (vapen) käyttö on lisääntynyt merkittävästi.
- Yhä useammalla vantaalaisella nuorella ei ole yhtään läheistä ystävää.
- Toistuva, viikoittainen koulukiusaaminen koskettaa yhä suurempaa osaa lapsista ja nuorista.
- Fyysisistä uhkaa kokee yhä useampi vantaalainen nuori, erityisesti pojat.
- Väkivaltarikoksista epäiltyjen nuorten määrä on kasvanut.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden arjen haasteet ovat tänä päivänä moninaiset. Jotta voimme omalla toiminnallamme edistää perheiden hyvinvointia, tarvitaan tietoa ja tiedolla johtamista, systeemistä sektorirajat ylittävää yhteistä työtä, jatkuvaa vuoropuhelua lasten, nuorten ja vanhempien ja huoltajien kanssa sekä toiminnan vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointia. Lisäksi tarvitaan sujuvaa ja hyvää yhteistyötä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kanssa.

Yhteiskunnallinen tilanne vaikuttaa suoraan lapsiperheiden arjen sujumiseen ja hyvästä työstä huolimatta emme omalla työllä välttämättä pysty vaikuttamaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin tai perheiden kokonaistilanteiden kohentumiseen. Siksi on tärkeää seurata omien toimien vaikutuksia ja kehittää omaa toimintaa mahdollisimman vaikuttavaksi.

Uuden ohjelman kokoamista tai uusien tavoitteiden ja toimenpiteiden määrittelyä tärkeämpää olisi muodostaa päättäjille ja kaupungin työntekijöille kokonaiskuva lasten, nuorten ja lapsiperheiden eteen tehtävästä hyvinvointityöstä ja resursoida systemisen työn kehittämiseen panostamalla esimerkiksi vaikutusten arviointiin. Hyvinvointia rakentava Vantaa -strategiateeman lasten, nuorten ja lapsiperheiden asiantuntijaryhmä on omalta osaltaan muodostanut kokonaiskuva esimerkiksi kokoamalla yhteen teeman mukaiset ohjelmat, suunnitelmat, hankkeet ja kehittämistyön.

Vantaan toinen kausi UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -työssä on käynnistynyt. Päivitetty Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmä on valinnut seuraavan Lapsiystävällinen Vantaa -toimintasuunnitelman tavoitteet tehdyn nykytilankartoituksen tulosten pohjalta. Lapsen edun edistämiseksi se valitsi tavoitteen: 'Lapsivaikutusten arvioinnin (LAVA) käyttöönoton ja systemaattiseen toteuttamisen tueksi on kunnassa käytössä selkeät ohjeistukset.' Kaupunginhallitus hyväksyy seuraavan Lapsiystävällinen Vantaan -toimintasuunnitelman lokakuussa 2024 vuosille 2024–2026.

Vantaalla on tällä valtuustokaudella edistetty lasten, nuorten ja heidän vanhempien ja/tai huoltajien osallisuutta monella tavalla (muun muassa kouluterveyskyselyn systemaattinen hyödyntäminen, nuorisovaltuustotoiminta, Vaikuttajapäivä, Kodin ja oppimisen yhteistyömalli, oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan kehittäminen, lasten ja nuorten aikaisempaa systemaattinen huomioiminen kaupunkitasoisessa osallisuustyössä, kuten kaupunkitasoisessa osallistuvassa budjetoinnissa). Kuten hyvinvointityössä myös osallisuuden kehittämisessä on tärkeää panostaa kokonaisuuden haltuunottoon. On toivottavaa, että kun Vantaan kaupungissa otetaan käyttöön lapsivaikutusten arviointi, myös se voisi omalta osaltaan koota ja hyödyntää jo koottua kokemustietoa sen sijaan, että jokaisen lapsivaikutusten arvioinnin yhteydessä suunniteltaisiin ja koottaisiin uusi kokemustieto lapsilta, nuorilta ja/tai huoltajilta.

Kaupunginhallitus 6.5.2024 § 15

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Keskustan valtuustoryhmälle sekä 23 valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kasvatuksen ja oppimisen toimialan vs. apulaiskaupunginjohtaja *täydensi* esitystään seuraavasti:

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden arjen haasteet ovat tänä päivänä moninaiset. Jotta voimme omalla toiminnallamme edistää perheiden hyvinvointia, tarvitaan tietoa ja tiedolla johtamista, systemistä sektorirajat ylittävää yhteistä työtä, jatkuvaa vuoropuhelua lasten, nuorten ja vanhempien ja huoltajien kanssa sekä toiminnan vaikutusten ja vaikuttavuuden arviointia. *Lisäksi tarvitaan sujuvaa ja hyvää yhteistyötä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kanssa.*

Päätös:

Hyväksyttiin täydennetty esitys.

Liitteet:

- allekirjoitettu keskustan valtuustoryhmän ja 23 muun valtuutetun aloite valtuustosopimuksen tavoitetta ”Vantaa tähtää pääkaupunkiseudun lapsiystävällisimmäksi kaupungiksi” on konkretisoitava

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

apulaiskaupunginjohtaja Katri Kalske, 040 620 5080, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)